

2011-01-24

Dnr 43–2010:1414

Skolbeslut för grundskola

efter tillsyn av Blombackaskolan
i Södertälje kommun

2011-01-24

Rektorn vid Blombackaskolan

Källgatan 8

151 60 Södertälje

Södertälje kommun

151 89 Södertälje

Tillsyn i Blombackaskolan

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1-9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Blombackaskolan och Södertälje kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Tillsynen visar att det finns stora brister i skolans måluppfyllelse. Av eleverna i årskurs 9 uppnår endast 58 procent målen i alla ämnen vilket är lägre än för riket. Även andelen elever som är behöriga till ett nationellt program på gymnasiet är lägre än för riket.

Vid intervjuer och samtal med rektorn och personal framkommer att de anser att elevernas bristfälliga kunskaper i svenska språket utgör en viktig förklaring till den låga måluppfyllelsen. Tillsynen visar att det finns brister när det gäller uppföljning och analys av den låga måluppfyllelsen. Vidare framkommer att alla elever i behov av studiehandledning på modersmålet inte får det. Undervisningen i samtliga ämnen behöver i större utsträckning präglas av ett språkutvecklande perspektiv och lärarnas kunskaper om andraspråksinlärning behöver förstärkas.

Vid intervjuer och verksamhetsbesök framkommer att rektorn är känd bland eleverna. Rektorn behöver dock förbättra sin kännedom om den undervisning som bedrivs på skolan, vilket både lärarna och rektorn är överens om. Det finns vidare behov av ett tydligare pedagogiskt ledarskap med större fokus på uppföljning av kunskapsmålen.

Skillnaden mellan resultaten på de nationella proven i årskurs nio och slutbetygen är anmärkningsvärda. Tillsynen visar att diskussionen kring likvärdig bedömning behöver fördjupas inom enheten men också tillsammans med andra skolor. Rektorn har medvetet satsat på en utbyggnad av skolans bibliotek för att härigenom stimulera elevernas läsintresse. Skolan har också bjudit in författare vid ett flertal tillfällen.

Skolinspektionen har i tillsynen av Blombackaskolan identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Måluppfyllelsen är inte tillräckligt hög i Blombackaskolan. I årskurs 3 och 5 behöver måluppfyllelsen förbättras. En alltför hög andel elever saknar fullständiga slutbetyg i årskurs 9. Även meritvärdet och andelen behöriga elever till gymnasiets nationella program behöver förbättras (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan, Grundskolans kursplaner och betygskriterier).
- All pedagogisk personal i Blombackaskolan har inte utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver (2 kap. 3-5 §§ 1985 års skollag).
- Rektorn ser inte till att lärarnas arbete med att ge eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling uppfyller författningarnas krav när det gäller de individuella utvecklingsplanerna (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorn inhämtar inte kunskap om och följer inte upp lärarnas undervisning i tillräckligt hög grad (2 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och använder inte detta underlag för att nå de nationella målen (2 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling, Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar).
- Rektorn arbetar inte i tillräckligt hög grad för att såväl utbildning som betygssättning är likvärdig i skolan (1 kap. 2 § 1985 års skollag, Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag).

- Rektorn ser inte till att undervisning i svenska som andraspråk ges till alla elever som har behov av det (2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen).
- De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av är av varierande kvalitet och uppfyller inte alltid författningarnas krav (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Studiehandledning på modersmål ges inte till alla elever som har behov av det (5 kap. 2-3 §§ grundskoleförordningen).
- Rektorn fattar inte alltid beslut enligt bestämmelserna (8 kap. 1 § grundskoleförordningen, 21 § förvaltningslagen (SFS 1986:223)).

Bedömningarna redovisas i bilagorna 1-2.

Rektorn och Södertälje kommun har ansvar för att Blombackaskolans brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Södertälje kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Södertälje kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Johan Pellberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Ann-Christin Hartman

Enhetschef

Lennart Andersson

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Blombackaskolan

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Södertälje kommun under perioden november 2010 - januari 2011. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Blombackaskolan den 1-2 december 2010

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. I Blombackaskolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Verksamhetsbesök genomfördes också. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och getts möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av skolan

Tabell 1. Antal elever i Blombackaskolan

Skolan	Antal elever
Förskoleklass	55
Grundskoleklass	718
Obligatorisk särskola	2

Källa: skolans egna uppgifter, november 2010.

Verksamheten i Blombackaskolan innefattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-9 samt fritidshem. Skolan har en särskild undervisningsgrupp för elever i årskurs 4 – 6 och två särskilda undervisningsgrupper för elever i årskurs 7–9. Skolledningen för skolan består av en rektor, en biträdande rektor samt en administrativ chef. Den pedagogiska personalen är organiserad i fem arbetslag.

Tillsynsprotokoll för Blombackaskolan

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper



Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag



Lärarnas bedömning och utvärdering



Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering



Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande



Tillit till elevens förmåga



Trygghet och studiero



Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)



Undervisningstid och val



Särskilt stöd



Studie- och yrkesvägledning



Avgifter



Rektorns beslutsfattande



Bedömningar och motiveringar

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat

Bedömningsområde: Kunskaper

Bedömning:

Måluppfyllelsen är inte tillräckligt hög i Blombackaskolan. I årskurs 3 och 5 behöver måluppfyllelsen förbättras. En alltför hög andel elever saknar fullständiga slutbetyg i årskurs 9. Även meritvärdet och andelen behöriga elever till gymnasiets nationella program behöver förbättras.

Författningsstöd:

2 kap. 6 § grundskoleförordningen,
Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan
Grundskolans kursplaner och betygskriterier

Motivering:

För årskurs 3 visar skolans uppgifter att 96 procent av de deltagande eleverna uppnådde kravnivån i det nationella ämnesprovet i matematik läsåret 2009/2010. För ämnesprovet i svenska/svenska som andra språk var motsvarande siffra 78 procent. Vid en jämförelse med föregående läsår, 2008/2009, framgår att resultatet i matematik har förbättrats något medan resultatet i svenska/svenska som andra språk har försämrats.

Av skolans egen dokumentation framgår att 87 procent av eleverna i årskurs 5 uppnådde målen i alla ämnen läsåret 2009/2010. Detta är en förbättring jämfört med de tre senaste åren. Måluppfyllelsen i svenska/svenska som andra språk, matematik och engelska har under de tre senaste åren varit lägre än i andra ämnen. Enligt skolans egna uppgifter nådde 92 procent av de deltagande eleverna i årskurs 5 kravnivån på det nationella ämnesprovet i engelska våren 2010. I matematik respektive svenska/svenska som andra språk var resultaten 75 procent respektive 87 procent. Resultaten är en förbättring jämfört med resultaten från våren 2009.

Kunskapsresultaten i årskurs 9 visar enligt Skolverkets uppföljningsstatistik att elevernas resultat försämrats under de fem senaste åren. Drygt 58 procent av eleverna uppnådde vårterminen 2010 målen i alla ämnen. Motsvarande siffra för riket var drygt 76 procent. Såväl pojkar som flickor har försämrat sina resultat de senaste fem åren. Det genomsnittliga meritvärdet för Blombackaskolan har under de senaste fem åren sjunkit och ligger våren 2010 på 201. Meritvärdet för riket ligger på 209.

Av de elever som gick ut årskurs 9 våren 2010 var 82 procent behöriga till gymnasiets nationella program. Värdet för riket ligger på drygt 88 procent.

Det genomsnittliga meritvärdet från årskurs nio har för flickor de senaste fem åren sjunkit från 224 till 198, medan pojkarnas genomsnittliga meritvärde under motsvarande period har ökat från 194 till 205. Andelen flickor som är behöriga till gymnasiets nationella program har, under samma period, minskat från 88 procent till 86 procent medan andelen pojkar har ökat från 78 procent till 79 procent.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan
Bedömningsområde: Fokus på skolans uppdrag

Bedömning:

All pedagogisk personal i Blombackaskolan har inte utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Författningsstöd:

2 kap. 3-5 §§ 1985 års skollag

Motivering:

Enligt Skolverkets statistik för läsåret 2009/2010 har 69 procent av lärarna i Blombackaskolan pedagogisk högskoleexamen. Motsvarande siffra för riket är 78 procent. Vid tillsynen bekräftas att flera lärare inte har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Rektorn behöver göra en inventering och analys av de brister som finns i lärarnas utbildning och ta fram en handlingsplan för hur skolan ska komma till rätta med dessa brister.

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn ser inte till att lärarnas arbete med att ge eleven och elevens vårdnadshavare fortlöpande information om elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling uppfyller författningarnas krav när det gäller de individuella utvecklingsplanerna.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen

Motivering:

Bestämmelserna om individuella utvecklingsplaner innebär att den individuella utvecklingsplanen för en elev ska innehålla både skriftliga omdömen om elevens kunskaper i varje ämne och varje årskurs men också vara framåtsyftande och sammanfatta de åtgärder som behövs för att eleven ska nå målen. De individuella utvecklingsplaner

Skolinspektionen har tagit del av innehåller inte alltid sådana skriftliga omdömen som ska ingå eller en sådan sammanfattning av åtgärder som behövs för att eleven ska kunna nå målen. Exempelvis framgår vid tillsynen att det ges blockomdömen i de samhällsorienterande ämnena och i vissa fall beskrivs elevens sociala utveckling på ett sätt som inte är förenligt med författningarna.

Bedömningsområde: Rektors ansvar för uppföljning och utvärdering

Bedömning:

Rektorn inhämtar inte kunskap om och följer inte upp lärarnas undervisning i tillräckligt hög grad.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § första stycket 1985 års skollag

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

I intervjuer och samtal med rektorn och lärarna framkommer att rektorn inhämtar kunskaper om lärarnas undervisning på olika sätt, men att han sällan gör klassrumsbesök. De besök som görs är korta och oplanerade. Rektorn ger sällan någon återkoppling till läraren efter besöket. Det framkommer också under intervju och samtal med lärarna att det saknas en gemensam röd tråd för skolans pedagogiska arbete. Såväl rektorn som lärarna upplever att fler pedagogiska samtal behövs. Skolinspektionen konstaterar att rektorn behöver ta ett större ansvar för att följa upp och utvärdera undervisningens kvalitet som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet och inom ramen för det pedagogiska ledarskapet.

Bedömning:

Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och använder inte detta underlag för att nå de nationella målen.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § första stycket sista meningen 1985 års skollag

Lpo 94,1 Den enskilda skolans utveckling

Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar

Motivering:

Det saknas en sammanställning på skolnivå där den totala måluppfyllelsen per ämne i årskurs fem framgår. Den redovisning som finns på individnivå särskiljer inte heller de ämnen som ingår i det samhällsorienterande blocket. Vidare saknas en sammanställning för ämnet teknik. När det gäller årskurs tre finns bara sammanställning över provresultaten för de nationella ämnesproven.

Bedömning:

Rektorn arbetar inte i tillräckligt hög grad för att såväl utbildning som betygssättning är likvärdig i skolan.

Författningsstöd:

1 kap. 2 § 1985 års skollag

Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag

Motivering:

I intervjuer och samtal med lärare framkommer att det varierar mellan lärare och ämnen i vilken grad det finns ett arbete för en likvärdig utbildning och betygssättning. Inom vissa arbetsområden förekommer att en del lärare samplanerar och arbetar ämnesövergripande. I vilken utsträckning detta sker är dock lärarberoende. Skolan har gemensamma ämnesträffar där likvärdig bedömning diskuteras. Vidare förekommer det i några ämnen kommungemensamma ämnesträffar, men till dessa kommer endast en representant från varje skola. I övrigt är samverkan med andra skolor mycket begränsad när det gäller likvärdig bedömning.

Huvudområde: Enskild elevs rätt

Bedömningsområde: Bedömning och betyg

Bedömning:

Betyg sätts inte i enlighet med författningarnas krav.

Författningsstöd:

7 kap. 3 och 8 §§ grundskoleförordningen

Motivering:

Statistik från Skolverket visar på en stor skillnad mellan resultaten på de nationella ämnesproven och slutbetygen för årskurs 9. Läsåret 2008/2009 fick 30 procent av ele-

verna i Blombackaskolan högre slutbetyg än provbetyget på det nationella ämnesprovet i svenska. Motsvarande siffra för riket var 18 procent. I matematik fick 40 procent av eleverna ett högre slutbetyg än motsvarande provbetyg på det nationella ämnesprovet. Motsvarande siffra för riket var 21 procent. I engelska fick 22 procent av eleverna högre slutbetyg jämfört med provresultatet medan motsvarande siffra för riket var 11 procent. Skolinspektionen finner det anmärkningsvärt att skillnaden är så stor i alla tre ämnena. Skolan har inte till Skolinspektionen redovisat någon analys av dessa skillnader.

Bedömningsområde: Undervisningstid och val

Bedömning:

Rektorn ser inte till att undervisning i svenska som andraspråk ges till alla elever som har behov av det.

Författningsstöd:

2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen

Motivering:

I intervjuer och samtal med rektorn och lärare framkommer att det finns elever i Blombackaskolan som har behov av undervisning i svenska som andraspråk men som inte får det. I tillsynen framkommer att ämnet svenska som andraspråk är ett utvecklingsområde och att det bland lärarna finns ett behov av ökade kunskaper kring kriterierna för att en elev ska få läsa svenska som andraspråk. Kommunen har uppmärksammat detta kompetensutvecklingsbehov och har därför påbörjat en satsning på fortbildning på högskolenivå i ämnet svenska som andraspråk. Lärarna i Blombackaskolan kommer att delta i denna utbildning under 2011.

Bedömningsområde: Särskilt stöd

Bedömning:

De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av är av varierande kvalitet och uppfyller inte alltid författningarnas krav.

Författningsstöd:

5 kap. 1 § tredje och fjärde stycket grundskoleförordningen

Motivering:

Enligt rektorn och lärarna skrivs det alltid åtgärdsprogram för de elever som behöver särskilt stöd. De åtgärdsprogram som Skolinspektionen har tagit del av är dock av varierande kvalitet och uppfyller inte alltid författningarnas krav. Vissa åtgärdsprogram har en otydlig koppling till de nationella målen och andra saknar en precisering av elevens svårigheter och behov. En del åtgärdsprogram saknar en beskrivning av hur skolan ska arbeta för att tillgodose elevens behov och andra åtgärdsprogram saknar information om hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Bedömning:

Studiehandledning på modersmål ges inte till alla elever som har behov av det.

Författningsstöd:

5 kap. 2-3 §§ grundskoleförordningen

Motivering:

Eftersom det i Blombackaskolan finns många elever som inte når målen och många av eleverna läser modersmål är det mycket angeläget att rektorn ser till att samtliga elever med behov av studiehandledning på sitt modersmål får det. I intervjuer och samtal med rektorn och lärare från årskurserna 7-9 påtalas att studiehandledningen på modersmål är otillräcklig förutom när det gäller syrianska och arabiska

Bedömningsområde: Rektorns beslutsfattande

Bedömning:

Rektorn fattar inte alltid beslut enligt bestämmelserna.

Författningsstöd:

8 kap. 1 § grundskoleförordningen

21 § förvaltningslagen (1986:223)

Motivering:

Enligt kommunens delegationsordning har styrelsen till rektorn delegerat rätten att fatta beslut när det gäller elevs placering i särskild undervisningsgrupp. Av den dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår dock att dessa beslut saknar överklagandehänvisning.